Болничко лечење оболелих од малигне неоплазме

Г. Комљеновић Арсић¹, Х. Анђелски²

Hospital Treatment of Patients With Malignant Neoplasms

G. Komljenović Arsić, H. Andjelski

Сажетак³:

Истраживано је болничко лечење оболелих од малигних неоплазми у Београду у 2009. години. Коришћена је база података индивидуалних здравствено статистичких извештаја о хоспитализацији (2009. година), која се води у Градском заводу за јавно здравље у Београду. Такође, коришћени су здравствено статистички подаци о броју регистрованих обољења од малигних неоплазми (2008. година) у здравственим установама примарне здравствене заштите у Београду. Обрада података вршена је методама дескриптивне статистике.

Укупно је лечено 42.133 болесника од свих облика неоплазми, у 20 стационарних здравствених установа у Београду. Највећи број оболелих од малигних неоплазми био је у добној групи од 55 до 64 године (око 30%). Најчешћи облик малигне неоплазме је карцином дојке (C50), бронхија и плућа (C33 и C34), простате (C61), колона (C18) и ректума (C19 и C20). Жене најчешће оболевају од малигне неоплазме дојке и то у добној групи од 20 до 54 године (око 41%), а мушкарци од малигне неоплазме простате и то у добној групи од 65 до 74 године (око 42%). Највише оболелих је лечено у Институту за онкологију и радиологију Србије (20%), а затим у Клиничко-болничком центру „Бежњијска коса“ (10%).

Слободно би се могло рећи да се ради о епидемији ове застрашујуће болести.

Кључне речи: малигнитет, морбидитет, смртност, лечење.

Summary: The hospital treatment of patients with malignant neoplasms in Belgrade in 2009. year was investigated. It was used a database of individual health statistical report of hospitalization (2009th year), which is kept in the Institute for Public Health in Belgrade. Also, we used health statistics on the number of registered malignant neoplasms of the disease (2008th years) in health care facilities for primary health care in Belgrade. Analysis was based on methods of descriptive statistics.

A total of 42.133 patients were treated in 20 stationary medical institutions in Belgrade. The largest number of patients was in the age group of 55-64 years (30%). The most common form of malignant neoplasm is breast cancer (C50), bronchi and lungs (C33 and C34), prostate (C61), colon (C18) and rectum (C19 and C20). Women often get sick from breast cancer in the age group of 20-54 years (about 41%), and men of malignant neoplasm of the prostate in the age group of 65-74 years (about 42%). Most patients were treated at the Institute of Oncology and Radiology of Serbia (20%), and then at the Clinical Hospital Centre „Bežnjska kosa“ (10%).

Feel free to say that it is a terrifying epidemic of this disease.

Key words: malignancy, morbidity, mortality, treatment.

1 Др сц. мед. Гордана Комљеновић Арсић, Висока медицинска школа струковних студија „Милутин Миланковић“, Београд

2 Доц. др Христо Анђелски, Градски завод за јавно здравље, Београд

3 Рад је изнет на Другом конгресу социјалне медицине са међународним учешћем, Златибор, 2010.

Увод

Малигне неоплазме, са социјално медицинског аспекта, представљају озбиљан проблем здравља и здравствене заштите становништва. На здравствено стање становништва Србије, поред старења популације, утицала су и негативна социјално-економска кретања у последњој деценији прошлог века. Политичке турбуленције, НАТО агресија, и период транзиције, оставиле су траг на здравље становништва Србије.

Према демографским проценама за 2008. годину, у Србији живи 7.350.222 хиљада становника. Смањење броја и старење становништва су главна обележја демографских прилика у Србији. Негативна стопа природног прираштаја од -4,6 на 1.000 становника у 2008. години права је истина о демографској слици наше популације. Наша популација је најстарији народ у Европи, са просеком старости од 41,7 година, старијих од 65 година у укупној популацији је 17,2%, на четвртом месту смо у свету по старости становништва.

Нажалост, тенденција негативних кретања је и даље присутна, и према демографским проценама смањење броја становника у Србији се очекује све до 2022. године.

Сасвим је разумљиво да су у патологији популације хроничне незаразне болести водећи узроци оболевања и преране смрти (умирања пре 65. године) становника Србије. Највећи пораст специфичног морталитета забележен у Србији током последње деценије је од малигних неоплазми посматраних заједно, односно, свих водећих локализација малигних тумора, сем рака желуца. Стандардизоване стопе смртности у Србији за малигне болести у 2007. години износиле су 203 умрла на 100.000 становника. У Евро-А групи стопа износи 169 умрлих на 100.000 становника. Број умрлих и оболелих од малигних болести у Србији је у порасту сваке године. Годишње оболи око 30.000 људи, а умре око 12.000 људи. Слободно би се могло рећи да се ради о епидемији ове застрашујуће болести.

Циљ рада

Циљ рада је да се утврди укупан број оболелих од малигних неоплазми који су лечени у Београду током 2008. (домови здравља) и 2009. године (болнице) и њихова дистрибуција по појединим стационарним здравственим установама, и учесталост појединих врста малигних неоплазми, коришћењем података законом прописане здравствене статистике.

Метод рада

За утврђивање броја оболелих од малигних неоплазми који су лечени у болницама у Београду коришћена је база података индивидуалних здравствено статистичких извештаја о хоспитализацији, која се води у Градском заводу за јавно здравље у Београду. Такође, коришћени су здравствено статистички подаци о броју регистрованих обољења од малигних неоплазми у здравственим установама примарне здравствене заштите у Београду. Коришћени подаци односили су се на 2008. (домови здравља) и 2009. годину (болнице). Обрада података вршена је методама дескриптивне статистике.

Резултати

У здравственим установама примарне здравствене заштите у Београду, у току 2008. године, регистровано је 48.794 лица оболелих од неке врсте тумора. Најучесталија врста регистрованих карцинома је малигна неоплазма дојке (C50), са 5.263 оболелих лица. Следе карцином бронхија и плућа (C33 и C34), са 2.158 оболелих лица, простате (C61), са 1.674 оболелих, колона (C18), са 1.298 оболелих, ректума (C19 и C20), са 1.232 оболела, врата утеруса (C53), са 901 оболелим, мокраћне бешике (C67), са 836 оболелих, желуца (C16), са 620 оболелих лица, итд. (табела 1).

У току 2009. године, у београдским стационарним здравственим установама лечено је укупно 42.133 лица оболелих од свих облика неоплазми, односно 30.560 лица оболелих од

Редни број	Назив малигне неоплазме (Са)	Шифра према МКБ - X	Број оболелих	Проценат од укупног броја
0	1	2	3	4
1	Са дојке	C50	5263	24,4
2	Са бронхија и плућа	C33 – C34	2158	10,0
3	Са простате	C61	1674	7,8
4	Са колона	C18	1298	6,0
5	Са ректума	C19 – C21	1232	5,7
6	Са врата утеруса	C53	901	4,2
7	Са мокраћне бешике	C67	836	3,9
8	Са неозначене локализације	C73 – C80 и C97	808	3,8
9	Са желуца	C16	620	2,9
10	Са других женских полних органа	C51 – C58	529	2,5
УКУПНО малигне неоплазме		C00 – C97	21566	71,0

Табела 1. Оболела лица од малигних неоплазми у примарној здравственој заштити у Београду, 2008.

Редни број	Неоплазме	Добне групе							
		0–6	7–14	15–19	20–54	55–64	65–74	75+	Свега
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Укупно	1190	1143	1024	13487	11330	9404	5286	42864
2	%	2,8	2,7	2,4	31,5	26,4	21,9	12,4	100,0
3	Малигне	419	433	435	7946	9039	7874	4414	30560
4	%	1,4	1,4	1,4	26,0	29,6	25,8	14,4	100,0

Табела 2. Оболела лица од малигних неоплазми у стационарној здравственој заштити у Београду, по добним групама, 2009.

Редни број	Назив малигне неоплазме (Са)	Шифра према МКБ - X	Број оболелих	Проценат од укупног броја
0	1	2	3	4
1	Са дојке	C50	2850	9,3
2	Са бронхија и плућа	C33 и C34	2671	8,7
3	Са простате	C61	2640	8,6
4	Са мокраћне бешике	C67	1893	6,2
5	Са колона	C18	1869	6,1
6	Са ректума	C19 – C20	1784	5,8
7	Са коже	C44	1209	4,0
8	Са мозга	C71	1012	3,3
9	Не Hodgkin лимфом	C83	1001	3,3
10	Са ждрела	C32	927	3,0
УКУПНО малигне неоплазме		C00 – C97	30560	58,4

Табела 3. Оболела лица од најчешћих малигних неоплазми у стационарној здравственој заштити у Београду, 2009.

малигних неоплазми (71,3%). Највећи број оболелих од неоплазми укупно и од малигних неоплазми је старости преко 20 година (**табела 2**).

Код лица која су лечена у београдским стационарним здравственим установама у току 2009. године због малигних неоплазми најчешће је дијагностикован карцином дојке (C50), у 2.850 случајева, затим карцином бронхија и плућа (C33 и C34), у 2.671 случају, карцином простате (C61), у 2.640 случаја, карцином мокраћне бешике (C67), у 1.893 случаја, карцином колона (C18), у 1.869 случаја, карцином ректума (C19 и C20), у 1.784 случаја, карцином коже (C44), у 1.209 случаја, карцином мозга (C71), у 1.012 случаја, не Hodgkin лимфом (C83), у 1.001 случају, карцином ждрела (C32), у 927 случајева, итд. (**табела 3**). Од наведених врста карцинома оболело је 58,4% укупно лечених болесника од малигних неоплазми. Од карцинома желуца (C16) лечено је 710 лица.

Од карцинома дојке (C50) највише жена оболева у животној доби од 20 до 54 године (41,4% од укупног броја оболелих), од карцинома бронхија и плућа (C33 и C34) највише оболевају лица у животној доби од 55 до 64

године (40,3%), од карцинома простате (C61) највише оболевају мушкарци старости од 65 до 74 године (42,4%), а такође особе те старости од карцинома колона (C18) од кога оболели 33,9% од укупног броја оболелих, док од карцинома ректума (C19 и C20) највише оболевају особе старости од 55 до 64 године (33,1%) (**табела 4**).

Оболела лица од различитих врста неоплазми (C00–D48), лечена су у 2009. години у 20 стационарних здравствених установа у Београду, у укупном броју од 42.864 болесника. Дистрибуција лечених лица од неоплазми по појединим стационарним здравственим установама је неједнака, што је у зависности од врсте и величине стационарне здравствене установе (**табела 5**).

Дискусија

Број оболелих и умрлих од малигних неоплазми у Србији у сталном је порасту. Годишње има око 30.000 новооболелих од малигних неоплазми. У Београду је 2008. године у здравственим установама примарне здравствене заштите регистровано 48.794 лица обо-

Редни број	Малигне неоплазме	Добне групе							
		0–6	7–14	15–19	20–54	55–64	65–74	75+	Свега
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Са дојке - C50	0	0	3	1181	986	469	211	2850
2	%	0	0	0,1	41,3	34,6	16,5	7,4	100,0
3	Са бронхија и плућа - C33 и C34	2	2	0	593	1077	718	279	2671
4	%	0,1	0,1	0	22,2	40,3	26,9	10,5	100,0
5	Са простате - C61	0	0	1	56	594	1120	869	2640
6	%	0	0	0	2,1	22,5	42,4	32,9	100,0
7	Са колона - C18	0	8	3	317	616	633	292	1869
8	%	0	0,4	0,2	17,0	33,0	33,9	15,6	100,0
9	Са ректума - C19 – C20	0	0	0	400	591	528	265	1784
10	%	0	0	0	22,4	33,1	29,6	14,9	100,0

Табела 4. Оболела лица од најчешћих малигних неоплазми у стационарној здравственој заштити у Београду, по добним групама, 2009.

Редни број	Назив здравствене установе	Број оболелих	Проценат од укупног броја
0	1	2	3
1	Институт за онкологију	8259	19,6
2	КБЦ Бежанијска коса	4405	10,5
3	КЦС Инст. за урологију	3274	7,8
4	КБЦ Звездара	2543	6,0
5	КЦС Инст. за болести дигест. тр.	2258	5,4
6	КЦС Инст. за плућне бол.	2045	4,9
7	КБЦ Земун	1986	4,7
8	КБЦ Др Д. Мишовић	1977	4,7
9	КЦС Ургентни центар	1766	4,2
10	КЦС Центар за опекотине	1747	4,2
11	Унив. дечја клиника	1680	4,0
12	КЦС Инст. за хематологију	1679	4,0
13	КЦС Инст. за неурохирург.	1661	3,9
14	ГАК Народни фронт	1359	3,2
15	КЦС Инст. за ОРЛ	1210	2,9
16	КЦС Инст. за гинекологију	1146	2,7
17	Инст. за здрав. заштиту мајке и детета	832	2,0
18	Стом. фак. Клинике	831	2,0
19	КЦС Инст. за ендокринолог.	802	1,9
20	Инст. з.о.х.б. Бањица	673	1,6
УКУПНО		42133	100,0

Табела 5. Оболела лица од неоплазми у стационарној здравственој заштити у Београду, према појединим стационарним здравственим установама, 2009.

лела од свих облика неоплазми. У 2009. години од малигних неоплазми лечено је 30.560 особа у 20 београдских стационарних здравствених установа, према индивидуалним здравствено статистичким извештајима о хоспитализацији који се прикупљају и обрађују у Градском заводу за јавно здравље – Београд. У 20 наведених болничких установа лечено је 98,6% оболелих од малигних неоплазми. Највише особа (19,3%) је лечено у Институту за онкологију и радиологију Србије. Пет облика малигних неоплазми: дојке (C50), бронхија и плућа (C33 и C34), простате (C61), колона (C18), ректума (C19 – C20), регистровани су као најчешћи, како у области примарне здравствене заштите, тако и у области болничке здравствене заштите. Најугроженија старосна група да оболи од неког облика малигне неоплазме јесте добна група од 55 до 64 године (29,6%). Жене најчешће оболевају од малигне неоплазме дојке (9,3% од свих облика малигних неоплазми), и највише у старосној групи од 20 до 54 године. Мушкарци најчешће оболевају од малигне неоплазме простате (8,7% од свих облика малигних неоплазми), и највише у старосној групи од 65 до 74 године. Малигне неоплазме бронхија и плућа, колона и ректума подједнако угрожавају особе и женског и мушког пола. Десет најчешћих облика малигних неоплазми чини 58,4% свих облика малигних неоплазми код лечених у болничким установама у Београду у 2009. години, односно 31,4% свих облика малигних неоплазми код регистрованих болесника у здравственим установама примарне здравствене заштите у Београду у 2008. години.

Закључак

Најчешћи облици малигне неоплазме код болесника који су болнички лечени у здравственим установама у Београду у 2009. години били су малигна неоплазма дојке (C50), бронхија и плућа (C33 и C34), простате (C61), колона (C18), ректума (C19 – C20) итд.

Овај редослед броја оболелих од појединих малигних неоплазми регистрован је и у здравственим установама примарне здравствене заштите у току 2008. године.

У односу на старост болнички лечених болесника, малигна неоплазма дојке (C50) најчешћа је у старосној групи од 20 до 54 године, бронхија и плућа (C33 и C34) најчешћа је у старосној групи од 55 до 64 година, простате (C61) најчешћа је у старосној групи од

65 до 74 године, колона (C18) најчешћа је у старосној групи од 65 до 74 године, ректума (C19 – C20) најчешћа је у старосној групи од 55 до 64 године, итд.

Укупно малигне неоплазме најчешће су у старосној групи од 55 до 64 године.

Жене оболеле од малигне неоплазме дојке (C50) чиниле су око 9% од укупног броја лечених у болничким здравственим установама у Београду у 2009. години.

Највише болесника од малигних неоплазми (око 20% или једна петина од укупног броја) лечено је у Институту за онкологију и радиологију Србије, затим у Клиничко-болничком центру „Бежанијска коса“ (око 10% или једна десетина од укупног броја), као једном од пет референтних центара за малигне неоплазме у Србији, итд.

Литература

1. База података извештаја о хоспитализацији из београдских стационарних здравствених установа. Градски завод за јавно здравље, Београд, 2009.
2. Статистички приказ здравствене делатности у Београду за 2008. годину. Градски завод за јавно здравље, Београд, 2009.
3. Ерић Маринковић Ј., Дотлић Р., Јаношевић С., Коцев Н., Гајић М., Илле Т., Станисављевић Д., Бабић Д.: Статистика за истраживаче у области медицинских наука. Медицински факултет Универзитета у Београду. Београд, 2001.